

Rettigheter og muligheter

2024

Marit Winsjansen Lernæs

Sosionom

*Sykdom og eller skade kan medføre
økonomiske,
følelsesmessige
og
praktiske utfordringer
i hverdagen*

Sykehussosionom

- Gir informasjon og veiledning om rettigheter, ytelser og tjenester
- Praktisk hjelp med personlig økonomi, utfylling av søknader mm.
- Støttesamtaler
- Kontaktformidling
- Undervisningsvirksomhet

Egenandeler/frikort

- Administreres av HELFO

- Med frikort for helsetjenester slipper du å betale egenandeler resten av kalenderåret
- Frikorttaket for 2024 er 3.165 kroner
- I frikortet inngår egenandeler bl.a til lege, psykolog, sykehussosionom, poliklinikk, fysioterapeut, behandlingsreiser mm.
- Du kan se status på frikortet på www.helsenorge.no

Pasientreiser

- **Hovedregel:** Reisen dekkes med et fastbeløp pr km uansett transportmiddel
- **Reiser kortere enn 10 km** dekkes kun ved dokumentert behov fra behandler
- **Tilleggsutgifter** til parkering, ferge, bom og piggdekkavgift dekkes dersom det var nødvendig å bruke bil på reisen av helsemessige (dokumenteres av behandler) eller trafikale årsaker (vurderes av pasientreiser)
- **For reiser over 300 kilometer** (en vei) dekkes i stedet utgifter tilsvarende billigste offentlige transport på strekningen
- **Egenandel** tilkommer (*Går inn i frikortet*)
(2024: Inntil kr 171 hver vei ved ordinær behandling, kr 400 ved fritt behandlingsvalg)
- **Det kan søkes 6 måneder tilbake i tid**
- **Husk oppmøtebekreftelse ved kurs**

Pasientreiser forts.

- **Kost og losji** kan i noen tilfeller dekkes
 - **Kost.** Hvis man er borte hjemmefra over 12 timer og det ikke dekkes av behandlingssted. Ikke dokumentasjonskrav. (2024: kr 264 pr dag)
 - **Losji.** Det kan gis støtte ved følgende årsaker:
 - **Trafikale årsaker;** overnatting for å rekke behandling
 - **Helsemessige årsaker;** behov for overnatting på selve reisen
 - **Ved flere behandlinger** over et kort tidsrom og overnatting er rimeligere enn reiser mellom hjem og behandlingsted samlet sett
 - Overnattingsgodtgjørelse inntil kr 683 pr natt ⁽²⁰²⁴⁾, må dokumenteres
- **Ledsager** kan også få refundert utgifter til reise og tapt arbeidsinntekt
 - Lege må bekrefte at det er behov for ledsager
- **Pårørende** har som hovedregel ikke rettigheter her så fremt de ikke er ansett som ledsagere på reisen

Inntektssikring

- Sykepenger
- Sykmeldt for enkeltstående behandlingsdag
- Arbeidsavklaringspenger
- Uføretrygd
- Lånekassen

Sykepenger

- **Hovedregel**

- Vært i jobb minst 4 uker før sykemeldingsdato (noen unntak)
- Dekker årsinntekt opptil 6 G (2024: Kr 711 720)
- Kan gis inntil 52 uker
 - opparbeider ny rett etter 26 uker i jobb/uten ytelser fra NAV

- **Fritak fra arbeidsgiverperiode**

- ved høyt sykefravær/kronisk sykdom
- Både arbeidstaker og arbeidsgiver kan søke til NAV
- Arbeidsgiver slipper å betale sykepenger de første 16 dagene, dette gjøres av NAV
- Dette påvirker ikke opparbeiding av ny sykepengerett

- **Oppsigelsesvern**

- Oppsigelsesvern de første 12 månedene man er sykmeldt

Sykmeldt for enkeltstående behandlingsdag

- Man kan bli sykmeldt for en enkeltstående behandlingsdag pr uke (maks/min 20 % pr uke)
- Behandlingen må kreve at hele dagen må brukes til dette eller at det er viktig for behandlingen at man ikke jobber den dagen
- Behandlingen må gis av godkjent behandler (lege, psykolog, fysioterapeut, andre)
- Behandlingen kan foregå uregelmessig (må ikke være flere uker på rad)
- Fordelen er at man bruker mindre av sykepengeperioden

Arbeidsavklaringspenger (AAP)

Vilkår: Nedsatt arbeidsevne med minst 50% grunnet sykdom/skade.

Mål: Skaffe eller beholde arbeid i løpet av perioden, avklare arbeidsevne.

Aktivitetskrav kan bestå av medisinsk behandling, arbeidsrettede tiltak, arbeidsutprøving eller annen oppfølging.

Beregning av AAP:

66 % av inntekten (maks 6 G) siste år før du ble syk eller gjennomsnittet for de tre siste årene.

Varighet:

Hovedregelen er tre år, kan forlenges (strengt vilkår)

Lånekassen: AAP gir rett på sletting av renter og utvidet rett til utsettelse

Uføretrygd

Vilkår:

- *Varig* nedsatt *inntektsevne* med minst 50 % grunnet sykdom/skade
 - Unntak: 40 % ved AAP,
30 % ved godkjent yrkesskade/yrkessykdom.
- Varig nedsatt arbeidsevne med minst 50 %
- Hensiktsmessig behandling og arbeidsrettede tiltak må være gjennomført før uføretrygd kan vurderes.

Beregning av uføretrygd:

- 66 % av gjennomsnittsinntekten av de 3 beste av siste 5 år før man ble syk (66 % av maks 6 G)
- Ung uføre er sikret en høyere minstesats
- Har rett på honnørkort dersom uføregraden er 50 % eller mer
- Hele eller deler av studielånet fra Lånekassen kan søkes slettet.
- Uføretrygd og jobb kan kombineres
- Man får økte rettigheter til startlån gjennom Husbanken

Lånekassen

- **Sykestipend**
 - Søkes når man kan studere igjen eller studieåret er over
- **Tilleggsstipend**
- **Stipend på sommeren**
- **Avdragsfrihet og sletting av renter**
 - ved sykdom/lav inntekt
 - I tillegg til ordinær avdragsfrihet
- **Sletting av lån**
 - Hvis uføretrygd

Hjelpestønad

- Gis til den som har behov for tilsyn og pleie pga medisinsk tilstand. Utføres av privatpersoner
- Gis ikke ved praktisk bistand til matlaging, rydding, vasking mm.
- Hjelpebehovet må ha en varighet på minst 2-3 år og utgjøre minst 2 timer pr uke
- Utgjør kr 1.346 kr (2024) pr mnd, skattefritt
- Søkes hos NAV

Tilrettelegging fra NAV

- Nødvendige hjelpemidler
- Tilskudd til arbeidsgiver for å gjøre nødvendige tilpasninger
- Reisetilskudd i stedet for sykepenger
- Arbeids- og utdanningsreiser (drosje til arbeid)
 - Kan gis ved varige forflytningsvansker og man ikke har mulighet til å reise med offentlig kommunikasjon
 - Egenandelen tilsvarer rimeligste alternativ med kollektivtransport + 10 %

Tilrettelagt transport

TT-kort

- **Drosjekort** dersom man ikke kan bruke kollektivtransport eller egen bil pga sykdom eller funksjonshemming
- Transport fra dør til dør. Egenandel er 20% av transportkostnaden
- Gjelder når man har en varig funksjonsnedsettelse (mer enn to år) som gjør at man ikke kan eller har store vansker med å benytte kollektivtransport
 - Det kan også gis dersom behov kun deler av året
- Gjelder fritidsreiser. Det skal ikke brukes til reiser som helt eller delvis dekkes av andre offentlige midler, f.eks til behandling (Pasientreiser)
- Gjelder ikke hvis behovet kommer av vansker med å bære bagasje mellom hjem og stoppested eller hvis det er grunnet manglende tilbud om offentlig transport på hjemstedet
- Ledsager reiser gratis, ikke krav om ledsagerbevis
- Søknad sendes til bostedskommunen

Kommunale tjenester og ytelser

- **Parkeringstillatelse for forflytningshemmede (HC-bevis)** - Gir forflytningshemmede rett til å parkere på merket HC-parkering samt fritt på alle offentlige parkeringsplasser uten å betale avgift. Man kan i noen kommuner søke fritak fra bomavgift. Man må ha et konkret behov for parkeringsplass. Eksempler kan være ved sykehus, fastlege, matbutikk, annet.
- **Ledsagerbevis.** Dette er et personlig kort som kan gis der en på grunn av nedsatt funksjonsevne trenger ledsager for å delta i samfunnet. Flere kommuner har denne ordningen. Beviset gir ledsager gratis billett eller en redusert pris.
- **Hjemmehjelp.** Du kan søke om hjemmehjelp dersom du på grunn av alder, sykdom, funksjonshemming eller andre årsaker ikke klarer dine daglige gjøremål (renhold mm). Dette er ikke en gratis tjeneste, men man kan søke om reduksjon/fritak fra egenandel.
- **Omsorgsstønad.** Dette skal gjøre det mulig for private omsorgspersoner å utføre særlig tyngende omsorgsarbeid for sine nærmeste, som ellers måtte vært utført av kommunen. Kommunen må sammen med omsorgsmottaker og den som søker om stønaden vurdere at dette er den mest hensiktsmessige måten å utføre tjenestene på. Det er ingen lovfestet rett til å få omsorgsstønad.
- Du kan få vurdert ditt behov for brukerstyrt personlig assistent (BPA), støttekontakt og avlastning.

Du må selv ønske og be om overnevnte tjenester fra din kommune

Tannlege

I noen tilfeller kan utgifter til tannlege gi rett til refusjon fra HELFO. Det er tannlegen som vurderer dette og som søker HELFO direkte. Tannlegen må kjenne til hvilken sykdom og medisiner du tar for å kunne vurdere dette.

Tannlegen kan ta en høyere takst enn det HELFO refunderer.

Aktuelle tilfeller som kan gi refusjon/støtte:

- **Hyposalivasjon (munntørrehet).** Kan være pga sykdom eller medisinbruk. Prøve må tas som dokumentasjon.
- **Sterkt nedsatt evne til egenomsorg** ved varig (over 1 år) fysisk eller psykisk sykdom, eller ved varig nedsatt funksjonsevne.
- **Hjemmesykepleie** eller innlagt på institusjon i 3 måneder eller mer gir rett på refusjon

Husbanken

- **Startlån og tilskudd**

Prioriterte grupper: barnefamilier, lav inntekt, uføre, i fare for tvangssalg av eksisterende bolig, behov for tilrettelagt bolig mm

- **Bostøtte**

Ved høye boutgifter, lav inntekt

Fremtidsfullmakt

- Du får mulighet til å selv velge hvem som skal ta vare på dine interesser den dagen du ikke lenger klarer det selv
- Kan erstatte behovet for verge
- Trer i kraft når man ikke får til å ivareta sine interesser grunnet helsetilstand (men lages i forkant)
 - Flere banker ønsker stadfestelse av Statsforvalteren (men gyldig også uten stadfestelse)
- Må signeres av to vitner, må følge formkrav

Legalfullmakt

«Nærstående til et familiemedlem som på grunn av demens eller annen skade eller sykdom ikke kan ta vare på økonomien sin kan gjøre vanlige dagligdagse økonomiske gjøremål på vegne av familiemedlemmet.»

- **Kan fortsatt være samtykkekompetent**
- Betaling av regninger, betale skatt, kjøpe erstatning av eiendeler som er ødelagt, gi vanlige gaver ved bursdager, jul mm, dekning til vanlig forbruk
- Nærstående trenger ingen fullmakt fra familiemedlemmet, men behovet må gjerne bekreftes av behandler
- Representasjonsretten gjelder ektefelle/samboer, så barn og barnebarn

Verge

- En kan selv søke om å få verge
- Kan avgrenses til økonomiske forhold eller andre personlige forhold
- Skal tilpasses behovet den enkelte har og ikke være mer omfattende enn behovet tilsier
- En verge skal forholde seg til den enkeltes ønsker
- Oppnevnes av Statsforvalteren (tidligere Fylkesmannen)

Tips ved inntektsnedgang

- **Budsjett**

- Få oversikt over hva du kan kutte ned og hva du *må* ha
- Gjør det lettere å prioritere penger til det man ønsker
- Sett også opp hyggelige ting man likevel kommer til å bruke penger på
- Månedsbudsjett/årsbudsjett

- **Skattetrekk**

- Har du riktig skattetrekk? Gjelder særlig 1. og 2. år etter inntektsnedgang (justeres gjerne automatisk etter det)

- **Lån**

- Vurdere muligheten for avdragsfrihet eller redusert innbetaling i en overgangsfase

- **Nav:** www.nav.no/okonomi-og-gjeld

Nyttige sider:

- NAV: www.nav.no
- Pasientreiser: www.helsenorge.no/rettigheter/pasientreiser
- Husbanken: www.husbanken.no
- Generelt om helserelaterte rettigheter:
 - www.helsenorge.no/rettigheter/
 - www.stolav.no/rettigheter/hvilke-rettigheter-har-pasienter-over-18-ar

Sykehussosionom

- Ta kontakt med sykehussosionom dersom du ønsker bistand, råd eller informasjon
- Det er ønskelig med henvisning fra inneliggende avdeling eller poliklinisk kontakt
- Konsultasjoner kan også gjennomføres via telefon eller video